

Ook U kunt

SYTZE DE VRIES

als
tekstschrijver en liederenmaker,
dichter en schrijver,
theoloog en 'schriftgeleerde'
deskundige inzake de eredienst

UITNODIGEN

voor
een lezing
een cursus
een leerhuis
een begeleiding
een meerdaagse retraite

OVER

HET KERKLIED

1. ‘Zo lang wij adem halen’

Een avond over de noodzaak van het zingen, in een inleiding, rond o.a. de thema’s:

- zingen, luxe of noodzaak?
- zingen als inademen
- zingen als godsdienst-oefening
- zingen als gemeenschapsoefening
- zingen als derde sacrament
- zingen als toekomstmuziek

Elk thema wordt belicht vanuit een liedtekst. Zo mogelijk worden deze ook gezongen met een koor/cantorij of de aanwezigen.

2. Adem halen met de Geest

Aan de hand van eigen liederen, waarin de Geest een rol speelt, worden de contouren zichtbaar van deze gestalte van Gods nabijheid. Ook hier is het aan te bevelen om met behulp van cantorij en instrument een aantal van deze liederen zingend ‘in en uit te ademen’

Jij, mijn adem
wanneer ik zing,
hooggestemd
van jouw liefde drink.
Dan maakt jouw geest
mij vogelvrij
en zing ik mij
van zorgen vrij.

3. ‘Zij moesten Gode zingen’

1, 2 of 3 avonden over (één van) de ‘dichters van het Liedboek’ die ooit samen beginnen als de ‘psalmberijmers van de Pietersberg.’ (Willem Barnard, Ad den Besten, Muus Jacobse, Jan Wit e.a.)

Wie waren zij? Wat bewoog hen?

Wat is het bijzondere aan (elk van) hen?

Hoe verhouden hun liederen zich tot hun vrije poëzie?

Wij gaan nader in op enkele inmiddels geliefde liedteksten uit het Liedboek.

4. De liederen van Sytze de Vries

Een avond lang proeven we aan zijn oude én nieuw liedteksten, door de teksten te belichten, erover te mediteren en ze ook samen te zingen, zo mogelijk met een aanwezige cantorij/koor. Een gelegenheid om eens in de keuken van de tekstschrijver te kijken: elk lied heeft een eigen verhaal!

Waar de liefde uit mag spreken
tussen al wat lokt en wenkt,
zal zij zelfs door stenen breken
als een bron die leven brengt.
Hol en hard kan zij nooit klinken,
zacht en zuiver is haar toon.
Liefde geeft zichzelf te drinken
en haar smaak is wonderschoon.

De invulling wordt mede bepaald door de tijd van het kerkelijk jaar:

- 1. Wij wachten vol verlangen'**
Zingen rond Advent en Kerst

- 2. Zie, wij gaan op naar Jeruzalem**
Zingen in de veertigdagentijd

- 3. Nu is het licht ontboden**
Zingen van Pasen tot Pinksteren

- 4. Geef mij een mens**
Het godsbeeld in liedteksten van Sytze de Vries

- 5. Waar de liefde ons zal leiden**
toelichting bij en zingen van liederen
rond het thema 'liefde'

- 6. Zingen in het aangezicht van de dood**

Liefst in een ruimte, waar aangenaam gezongen kan worden en een begeleidingsinstrument aanwezig is. Zo mogelijk nodigt u uw musici en cantorij uit. Met hen wordt dan ruim te voren het programma afgestemd. Bij afwezigheid van een organist/pianist kan in overleg daarin voorzien worden.

DE TAAL VAN DE VERBEELDING

1. De Poëzie van Sytze de Vries

Ook al is hij vooral bekend van zijn liederen, berijmde en onberijmde liturgische teksten, hij schreef ook vrije poëzie. Hij vertelt over het ‘nut’ van gedichten, leest voor uit eigen werk, en laat daarbij ook kijken in de keuken van de dichter.

RUTH

Ik zoek de randen
van wat haalbaar heet
geen zaad verloren
geen grens gesloten

als ik
mijn honger voedsel geef
en mijn gemis
tot dromen transformeer
draagt zelfs de dood nog vrucht.

2. Poëzie als taal van het geloof

Wanneer grijpen wij naar een gedicht? Wat is poëzie?

Zijn Psalmen en Liederen gedichten?

Waarom bestaat een derde deel van het Aloude Testament uit poëzie?

Op deze en andere vragen gaat Sytze de Vries een avond lang in, aan de hand van bekende teksten. Hij wil bewust maken van de poëzie die in elk mensenleven aanwezig én nodig is. Ook hoezeer de geloofstaal ook beeldtaal is, en alleen in beelden kan spreken van wat – nu nog – onzichtbaar is.

*Een boekje met teksten, die aan de orde komen, wordt aangeleverd.
Desgewenst kan er ook gezongen worden.*

3. Poëzie en Pasen

De vier evangelieverhalen over het lege graf van Jezus zijn als schilderijen, waarvan de kleuren verwijzen naar tal van thema's uit andere bijbelse, meest oudtestamentische verhalen. Dat maakt Pasen tot een belevenis!

Aan de hand van eigen Paasliederen, - gedichten en – gebeden wil Sytze de Vries deze kleurenrijkdom ontvouwen, en zo het opstandingsverhaal ook maken tot het ‘het verhaal van ons leven’.

De benodigde teksten worden tevoren aangeleverd.

4. Met andere ogen

Het Woord in/aan de verbeelding

Bij nadere beschouwing blijken veel schilders soms beter de Schrift te lezen en te verstaan dan menig Schriftgeleerde. Is dat, omdat zij ‘eigenhandig’ het verhaal opnieuw moeten vertellen? Om bedachtzaam te leren kijken naar schilderijen van bijbelse taferelelen én buitenbijbelse tradities, neemt Sytze de Vries ons een avond lang mee. En ook al is de productie in de moderne kunst spaarzaam geworden, ze zal niet worden geschuwd.

thema's waaruit gekozen kan worden:

- 1. Maria (Advent en Kerst naar Lukas)**
- 2. Jozef (Advent en Kerst naar Matteüs)**
- 3. Stilstaan bij de beelden van de Stille Week**
- 4. Pasen ‘uit de kunst’**
- 5. De verbeelding van de Geest**

Ook wordt op deze avonden het Verbeelde verbonden met liederen en poëzie van Sytze de Vries. Daardoor ontstaat een wisselende perspectief op de bekende aloude verhalen.

Voor deze avonden is de aanwezigheid van een beamer en goed projectiescherm vereist.

OVER EREDIENSTVAARDIGHEDEN

1. Eredienst, liturgie of godsdienstoefening?

Waarom komt nog altijd een gemeente zondags bijeen?

Wat valt er te beleven? Of wat te leren? Wat komen we daar halen én wat brengen?

Ter kerke gaan is een steeds bewustere, bijna tegendraadse keuze geworden. Maar wat beweegt ons om die keuze te maken?

Een avond over de fundamentele vragen naar doel en zin van de zondagse eredienst, waarbij ook de vraag gesteld wordt naar de vormgeving.

Een avond voor gemeentes, waar de herbezinning op de kerkdienst op gang komt en waarbij het goed kan zijn, dat impulsen van een ‘ervaren buitenstaander’ als Sytze de Vries mee in het onderlinge gesprek betrokken worden. Overleg tevoren met een aanwezige liturgiewerkgroep kan hier nuttig zijn!

Op aanvraag kan ook een avond over eredienst en liturgie nader ingevuld worden, aan de hand van de eigen vragen die leven in liturgiecommissie, kerkenraad en gemeente.

2. De taal van de Tafel

Serie van twee of drie avonden over de Maaltijd van de Heer, ook wel ‘het Avondmaal’.

Wie in ons land aan de Rivier de Rijn staat, kan zich nauwelijks voorstellen welke snelstromende en frisse bronnen in de bergen daarvan het begin zijn. Wat heeft 2000 jaar kerkgeschiedenis met de Maaltijd van Brood en Wijn gedaan?

De eerste avond gaan we terug naar deze bronnen:

De oudtestamentische en joodse achtergrond, Ontstaansgeschiedenis vanuit de vroege kerk, de geschiedenis in vogelvlucht, tot de ontwikkelingen van de laatste decennia.

Op de tweede avond trachten we de veelkleurigheid van de avondmaalsviering in beeld te krijgen.

Wat voegt die toe aan onze beleving?

Is er aan de Tafel plaats voor de Verzoening én het Werelddiaconaat tegelijkertijd?

Een eventuele derde avond richt zich op de verschillende vormen

van avondmaalsviering, liederen en gebeden daarbij, zoals ook te vinden in de verzamelde teksten van Sytze de Vries, *Bij gelegenheid dl. I, II en III*.

3. Tussen altaar en keukentafel

Eén avond over de kernvragen rond het Avondmaal

Waar en hoe raakt de viering van de Maaltijd ons leven van alledag, en op welke manieren kan de relatie tussen beide worden versterkt?

Hier proeven wij wat ooit zal zijn:
eens alles nieuw gemaakt!
Al even is de dag van nu
door morgen aangeraakt.

4. ‘Het Rijk alleen’

was de titel van één van boeken van Sytze de Vries, waarin het bidden en het gebed centraal staat. Hij geeft hierover ook lezingen of cursussen, in 1 of meerdere avonden. Een werkboekje met teksten wordt als basismateriaal uitgedeeld.

a. lezing in 1 avond:

De weg van het gebed

b. lezing in 2 avonden

De weg van het gebed

De vaste gebedsvormen in eredienst en huis

c. lezing in 3 avonden

De weg van het gebed

De vaste gebedsvormen in eredienst en huis

De beden van het Onze Vader

5. De kracht van symbolen

Kaarsen, licht, vuur, kleuren, de ruimte, gebaren, alles spreekt zijn eigen taal en fungeert als ‘zichtbaar woord’
Een verhelderende avondwandeling met al onze zintuigen.

De aanwezigheid van een beamer is ook hier aan te bevelen.

NIEUW VUUR IN OUDE WOORDEN

1. De Psalmen

Cursus van twee of drie avonden over o.a.:

- Wat is een psalm?
- Psalmen met 'een vloek en een zucht'
- De verschillende vormen
- Het ik' van de dichter
- de Psalmen in de liturgie van de kerk
- De psalm als poëzie
- De psalm als drama
- De Psalmen en Christus
- Hoofdthema's in de Psalmen

Naast inleiding en toelichtingen worden ook andere werkvormen gehanteerd. Elke avond kan worden afgesloten met een kort psalmen-avondgebed.

2. De roggebrood-spiritualiteit van de Psalmen

Voordracht van één avond over de vragen, die de psalmen bij ons oproepen, zoals:

- Gaan ze eigenlijk wel over ons?
- Wat moet ik met wraakpsalmen?
- Psalmen als anti-slipcursus
- Christus en de Psalmen
- Psalmen als poëzie, als gebed, als offer

3. Psalmen en poëzie

Voordracht van één avond over de diverse vormen van de Psalmen, de rijkdom aan beeldspraak erin, de kenmerken van poëzie, over het 'eigen maken' van de psalmen, enz.

Ik zing omdat ik zingen moet,
een lied zit blijvend mij in 't bloed
en vindt er op een nieuwe wijs
weer woorden voor het paradijs.

4. Een mens te zijn op aarde

Serie van twee avonden aan de hand van Genesis 2 t/m 4: daar klinkt de roep ‘Waar ben je, mens?’ Welk beeld van de mens tonen deze bijbelse oerverhalen? Welke bestemming vernemen wij hier van de mens? Is dat ook de onze?

Niet alleen met uitleg en exegese, maar ook met poëzie en lied, en – indien technisch mogelijk – ook met oude en moderne kunst houden we de vinger bij deze vragen.

Dit thema kan ook aan de orde komen in een meerdaagse retraite of bezinningbijeenkoms.

5. Het Hooglied

Serie van twee avonden:

Hoe laat dit geschrift zich lezen? Als erotische poëzie of moet het ‘geestelijk’ verstaan worden? Wat is de uitlegggeschiedenis?

Hoe verhoudt dit boekje zich tot de andere Bijbelboeken?

Waarom wordt juist in deze beelden van God gesproken?

Welke thema’s heeft het boekje? Helpt het Hooglied ons om onze lichamelijkheid te verstaan?

Sytze de Vries schreef het boek ‘Liefde op het lijf geschreven’, een wandeling door het Hooglied.

De liefde is een godsgeleschenk,
ons tot een lieve lust.
Met lijf en ziel haar toegedaan
zijn wij van harte opgestaan,
tot leven weer gekust.

6. Maria, de vrouw met de vele sluiers

Voor protestanten komt Maria doorgaans alleen ter sprake met Kerst, voor katholieken vooral in de maand mei. Maar naast de summiere bijbelse gegevens is er al heel snel een uitvoerige Maria-traditie ontstaan. De verhalen daarvan komen veelvuldig terug op alle kerkelijke kunst door de eeuwen heen evenals in de dogma’s én de devotie rond deze vrouw.

Het is boeiend om te zien, wat door de eeuwen heen mensen in haar hebben gezien en herkend:

de kuise maagd, de verheven moeder, de hemelkoningin, beeld van de kerk, de rebelse meid en de solidaire zuster....

wat is er gebeurd met het joodse meisje Mirjam?

- a. lezing in 1 avond (gesproken tekst, met tekstboekje)
- b. lezing in 2 avonden (met beelden en muziekfragmenten)
- c. lezing in 3 avonden (met beelden, muziek en het lezen van teksten)

Maria, hoe ontvankelijk
ben jij voor God geweest.
Een roos, fris van de hemeldauw,
die opbloeit van zijn geest.

Jij, dochter van Jeruzalem,
begroet door Gabriël,
jij gaf aan de verwachting stem
als moeder Israels.

BEGELEIDING

Ook kunt u Sytze de Vries vragen om een eenmalig contact of een langer traject, waarin hij als adviseur en gespreks(bege)leider fungeert, voor

- liturgievernieuwing
- gemeentegesprek over de eredienst
- werkwijze van een liturgiewerkgroep
- lectorentraining
- voorbereiden van gebeden met ambtsdragers
- herinrichting kerkgebouw
- de viering van de Paascyclus
- de viering van de Maaltijd
- de vormgeving van de doopdienst

(Na een eventueel informatief voorgesprek (€ 40) ontvangt u een voorstel voor een mogelijke opzet met het kostenplaatje.)

TARIEVEN

lezingen/cursussen

1 avond	: € 150 + reiskosten (20 ct/km)
2 avonden	: € 250 + reiskosten
3 avonden	: € 350 + reiskosten

Voor referaten op maat wordt ook de voorbereidingstijd in rekening gebracht a € 50 per uur.

Het schrijven van (lied)teksten op verzoek kost, afhankelijk van de lengte, € 200 - € 300.

INFORMATIE

Sytze de Vries beheert de Werkplaats De VERTAALSLAG.

Voor uitvoerige informatie zie:

www.sytzedevries.com

www.vertaalslag.org

Woon- en werkadres:

Brink 30

3998 JM Schalkwijk (Utrecht)

Voor verdere informatie, overleg of bespreken:

telefoon

030 – 2380219

e-mail:

sytzedevries@planet.nl

infovertaalslag@kpnplanet.nl

Sytze@SytzedeVries.com

gironummer: Postbank 1199456

BOEKENTAFEL

Wanneer u dat op prijs stelt, komt Anke Mopman, medewerkster van de Werkplaats, mee met een Boekentafel, waarop de boeken en andere publicaties van Sytze de Vries en de Werkplaats, ter inzage én ter verkoop, bijvoorbeeld in de pauze.

e-mail: a.mopman@chello.nl - tel.: 06 0 36131222